Alma Lekniutė

Klaipėdos pilies ravelinas Danės g. 19

2019–2020 m. tęsti 2018 m. N. Brazdeikio pradėti tyrimai Klaipėdoje, Danės g. 19 (*ATL 2018 metais*, 2019, p. 324–326) (1 pav.). 2019–2020 m. detaliaisiais tyrimais ištirtas 1310 m^2 plotas buvusio bei naujai statomo valstybinio Muzikinio teatro vietoje. A. Lekniutės tyrimų metu fiksuota panaši stratigrafija kaip ir 2018 m. N. Brazdeikio tyrimų metu. Sklypo ŠV dalyje apie 80 cm gylyje (sklypas yra nužemintas apie 1 m griaunant buvusį pastatą) atidengtos XX a. I pusės buvusio kiemo pavėsinės grindys. Struktūra yra stačiakampio formos, 2,26x2 m dydžio. Ją sudaro pamatinė dalis, supilta iš griuvenų, ant jų suklotas antrinio panaudojimo raudonų plytų pagrindas. Kartu su griuvenų pamatu struktūra yra 37–40 cm aukščio. Trys struktūros kampai sutvirtinti netašytais akmenimis.

1 pav. Tyrimų situacijos planas: 1 – 2019–2020 m. A. Lekniutės tirti plotai; 2 – 2018 m. N. Brazdeikio tirti plotai, 3 – XVII a. pabaigos – XVIII a. vidurio bastiono kontūrai. A. Lekniutės brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation: 1 – areas excavated in 2019–2020 by Lekniutė; 2 – areas excavated in 2018 by Brazdeikis; 3 – a late 17th – mid-18th-century bastion

Toliau sklype nuo daugmaž 1 m iki 2 m gylio yra aiškus XIX a. kultūrinio sluoksnio horizontas. Jame išskiriami du XVIII a. pabaigos – XIX a. infrastruktūrai priskirtini statybos etapai. Vėlyviausiam priklauso dviejų latakų, kurių dalis jau buvo rasta N. Brazdeikio tyrimų metu, kuriais vanduo buvo nuvestas link Dangės upės iš pastatų, liekanos. Kiek ankstyvesnis už šiuos latakus yra aptiktas vienas karkasinio pastato ar mūrinio statinio rostverkas (2 pav.). Jo PR dalis jau buvo atidengta 2018 m. tyrimų metu. Jį sudaro sukalti masyvūs tašyti keturkampio skerspjūvio poliai, jokių grindų pėdsakų nėra. Šių polių paviršius yra apie 70 cm gylyje, 15–20 cm storio, apie 7 m ilgio rąstai sudėti ant tašytų polių. Poliai apie 30–35 cm skersmens, į žemę sukalti apie 5–6 m. Poliams naudota spygliuočių mediena.

Nuo daugmaž 1,5 m iki 2,5 m gylio tirti supiltiniai sluoksniai su radiniais: plytų bei čerpių duženomis, balta ir žalia glazūra dengtais kokliais, keramika, datuota XVIII–XIX a. Gausu odos fragmentų (3 pav.) bei stiklo butelių šukių, taip pat rasta 1797 m. Pavelo I varinė kapeika. Supiltiniai sluoksniai siejami su XIX a. užpiltu gynybiniu grioviu. Žemiau, apie 2,6–3,5 m gylyje yra dumblingos juosvos žemės sluoksnis su atsitiktiniais XVI–XVII a. radiniais – sveiku XVI a. puodyniniu kokliu (4 pav.), keramikos fragmentais bei gėlavandenių dvigeldžių moliuskų kiautais. Po juo toliau aptikti sapropelio ir durpės sluoksniai be radinių. Įžemis – baltas smulkios frakcijos smėlis, kyla link Š sklypo dalies, čia jis fiksuojamas jau nuo 1,8 m gylio, o įžemis PV sklypo dalyje atidengtas apie 3,5–4 m gylyje.

Sklypo Š dalyje apie 2 m gylyje atidengtas ravelino ŠR pakraščio sutvirtinimas (5 pav.). Jis sudarytas iš įvairaus dydžio lauko akmenų –

2 pav. Tyrimų metu atidengta rostverko dalis iš PV. A. Lekniutės nuotr.

Fig. 2. Part of the timber raft unearthed during the investigation, as seen from the SW

3 pav. Užpilto gynybinio griovio sluoksnyje rasta XVIII a. viduriu datuojama vaikiškų batų pora po restauracijos. R. Bračiulienės nuotr.

Fig. 3. A pair of mid-18th-century children's shoes, after restoration, that were discovered in the fill layer of the defensive ditch

4 pav. Dumblingos juosvos žemės sluoksnyje rastas XVI a. puodyninis koklis. R. Bračiulienės nuotr.

Fig. 4. A 16th-century 'pot-shaped' stove tile (Topfkachel) discovered in a blackish silty layer of soil

0 5 cm

5 pav. Sklypo Š dalyje atidengtas ravelino ŠR pakraščio sutvirtinimas. J. Šarano nuotr.

Fig. 5. The reinforcement, unearthed in the N part of the plot, of the ravelin's NE edge

8x5x5, 17x12x10, 30x25x20, 70x55x40 cm. Akmenys sutvirtinti melsvu moliu, sutvirtinimas iki 2 m pločio. Į PR nuo akmenų atidengtas lentų „tvoros“ sutvirtinimas. Jį sudaro vertikaliai į tamsiai pilką stambios frakcijos smėlį įtvirtintos lentos nusmailintais galais. Lentos 20–30 cm pločio, 1,5–2 m ilgio, iki 5 cm storio. Iš P pusės lentos remiasi į 20 cm skersmens polius. Po akmenų bei lentų sutvirtinimu atidengtas balsvas smulkios frakcijos smėlis – įžemis. Ravelino pakraščio sutvirtinimas daugmaž sutampa su istoriniuose planuose pažymėtu bastioniniu įtvirtinimu.

The Klaipėda Castle ravelin at Danės St. 19

In 2019–2020, the excavation continued at the site of the new state Music Theatre at Danės St. 19 (Klaipėda, W Lithuania) with the excavation of 1310 m^2 down to sterile soil (Fig. 1). The investigation revealed the flooring from a courtyard summerhouse dating to the first half of the 20th century, 19th-century wooden gutters, and a timber raft from a 19th-century wood frame building or masonry structure (Fig. 2). Under these structures lay a defensive ditch's early 19th-century fill that contained abundant 18th–19th-century finds (Figs. 3, 4). The reinforcement (using various-sized fieldstones and wooden timbers) of a ravelin's NE edge was unearthed in the N part of the plot (Fig. 5).

Jurgis Sadauskas, Rytis Šiaulinskas

Tyrimai Kauno pilies griovio pietiniame šlaite

2019 m. rugsėjo mėnesį Kaune, Pilies g. 17, Kauno pilies liekanų (UK 839) teritorijoje, gynybinio griovio (UK 26205) P šlaite pradėti atraminės sienelės su suoliukais ir laikinomis surenkamomis žiūrovų sėdėjimo vietomis įrengimo darbai. Darbų V zonoje gynybinio grio-

1 pav. 2019 m. tyrimų situacijos planas: 1 – planuotos įrengti polių vietos; 2 – įrengti gręžtiniai poliai; 3 – 2019 m. įrengiant polius fiksuota ertmė; 4 – perkasos. R. Šiaulinsko brėž.

Fig. 1. Situation plan of the 2019 investigation: 1 – locations of the planned piles; 2 – bored piles; 3 – space set aside for piles to be erected in 2019; 4 – trenches

